

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет медико-фармацевтичних технологій
Кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА освітньої компоненти

підготовки	другого (магістерського) рівня вищої освіти (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	22 Охорона здоров'я (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	226 Фармація, промислова фармація (код і найменування спеціальності)
освітньої програми	Клінічна фармація (найменування освітньої програми)
спеціалізації(й)	—

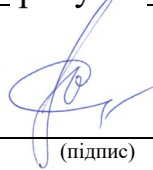
Робоча програма освітньої компоненти «Основи клінічної медицини» спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Клінічна фармація» спеціалізації (й) _____ для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання, 4 р. 10 міс.(2 та 3 курси).

Розробники: САХАРОВА Тетяна, в.о. зав. каф. клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, докт. фарм. наук, професор
ПРОПІСНОВА Вікторія, доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, канд. фарм. наук, доцент;
АНДРЕЄВА Олена, доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, канд. фарм. наук, доцент;
ЖУЛАЙ Тетяна, асистент кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НфаУ, канд. мед. наук.

(вказати ПРІЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ.
Протокол від «02» вересня 2022 року № 1

В.о. зав. кафедри

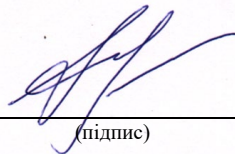

(підпис)

проф. Тетяна САХАРОВА
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з біомедичних дисциплін НФаУ.
Протокол від «12» вересня 2022 року № 1

Голова комісії

(підпис)

проф. Надія КОНОНЕНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська.

Статус освітньої компоненти: обов'язкова.

Передумови вивчення освітньої компоненти: Освітня компонента (ОК) спрямована на надання матеріалу для засвоєння концептуальних понять щодо основ клінічної медицини. Завданнями ОК «Основи клінічної медицини» є ознайомлення з принципами медичної деонтології, етичними нормами поведінки медичного фахівця. Здобувачі вищої освіти (ЗВО) ознайомлюються з основними видами медичної документації та методами клінічного обстеження хворих; ознайомлення з основними видами діагнозу. Засвоюють основи загальної синдромології та клінічної симптомології захворювань, найбільш поширених в клініці внутрішніх хвороб та спеціальних галузях медицини..

Предметом вивчення ОК «Основи клінічної медицини» є здобуття знань по етіології, патогенезу, клінічному перебігу основних нозологічних одиниць в клініці внутрішніх хвороб, акушерстві та гінекології, дерматовенерології, педіатрії, нервових, психічних, ЛОР-захворювань, в офтальмології, загальній хірургії і анестезіології, принципам лікарської терапії. В той же час здобувачі вищої освіти вивчають структуру вітчизняної охорони здоров'я, медичну етику та деонтологію, основну медичну документацію.

Інформаційний обсяг навчальної освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться **270 годин 9 кредити ECTS.**

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання ОК «Основи клінічної медицини» є підготовка висококваліфікованих професіоналів фахівців – клінічних фармацевтів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань і практичних навичок для проведення разом з лікарем роботи з забезпечення індивідуалізованої (прецизійної) раціональної терапії у конкретного хворого та в педіатричній практиці та адаптовані до сучасного національного законодавства та відповідних міжнародних стандартів.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Основи клінічної медицини» є формування у студентів знань щодо:

- ознайомлення з принципами медичної деонтології, етичними нормами поведінки провізора в клініці, взаємовідносинами провізора та лікаря, провізора та хворого;
- ознайомлення з основними видами медичної документації та методами клінічного обстеження пацієнтів;
- ознайомлення з основними видами діагнозу;
- засвоєння загальної синдромології та клінічної симптомології найбільш поширених захворювань в клініці внутрішніх, інфекційних хвороб, дерматології, венерології, педіатрії, основних патологічних станів в акушерстві та гінекології, клініці нервових, психічних та ЛОР-захворювань, в офтальмології, в хірургії та анестезіології.
- засвоєння загальної методології та принципів вибору лікарських препаратів для ефективної та безпечної лікарської терапії, враховуючи функціональний стан хворого.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Основи клінічної медицини» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Hard-skills / Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попе-редження небезпечних інфекційних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриман-ню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідно-шення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань ке-руючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із враху-ванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамі-чних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та ін-ших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та пост-раждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецепту-рних та безрецептурних лікарських засобів згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 18. Здатність забезпечувати та здійснювати проведення кліні-чного дослідження нових лікарських засобів та дослідження біоек-вівалентності, організувати та здійснювати контроль якості про-ведення клінічного дослідження у відповідності з вимогами Нале-жної клінічної практики.

Інтегративні кінцеві *програмні результати навчання* (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових освітніх компонент у професійній діяльності.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 15. Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН 16. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

ПРН 17. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інстру-ментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворю-вань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотриму-ватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарсь-ких засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, паці-єнтами, споживачами.

ПРН 27. Організувати та здійснювати проведення клінічних до-сліджень лікарських засобів, формулювати висновки щодо відпо-відності нового лікарського препарату вимогам реєстрації; відпо-відності генеричного лікарського препарату оригінальному.и

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен *знати*:

- основи деонтології, етики спілкування з медичним персоналом, хворими;
- основні медичні документи (рецепт, електронний рецепт, історія хвороби, електронна медична документація, електронна система охорони здоров'я);
- віди діагнозу;
- основні клінічні симптоми та синдроми найбільш поширених захворювань клініки

внутрішніх та інфекційних хвороб, дерматології, венерології, нервових та психічних хвороб, ЛОР-захворювань офтальмології, хірургії та анестезіології, педіатрії, патологічних станів в акушерстві та гінекології, патогенетичні підходи до їх лікарської терапії;

– основні методи обстеження хворого: об'єктивні та суб'єктивні, додаткові (лабораторні та інструментальні);

– принципи лікарської терапії найбільш поширених захворювань клініки внутрішніх та інфекційних хвороб, дерматології, венерології, нервових та психічних хвороб, ЛОР-захворювань офтальмології, хірургії та анестезіології, педіатрії, патологічних станів в акушерстві та гінекології;

– принципи надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі.

вміти:

– дотримуватися правил фармацевтичної етики та деонтології; вирішувати комплекс задач, що пов'язані із взаємовідношеннями між лікарем та хворим;

– здійснювати збір анамнезу хвороби та життя у хворого;

– здійснювати збір лікарського анамнезу у хворого;

– вміти разом з лікарем оцінювати результати лабораторних, інструментальних методів обстеження пацієнтів.

володіти:

– основні методи обстеження хворого: об'єктивні та суб'єктивні, додаткові (лабораторні та інструментальні);

– методами пошуку, збору, аналізу, інтерпретації та надання медичної інформації, збору лікарського та алергологічного анамнезу;

– комунікативними технологіями.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма 4.10					
	усього	у тому числі				
л		сем.	пз.	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1 (2-й курс, IV семестр)						
Змістовий модуль 1. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів. Вступ до клініки внутрішніх хвороб. Основи клінічної медицини в кардіології. Основи клінічної медицини в ревматології						
Тема 1. Вступ до клініки внутрішніх хвороб	5			3		2
Тема 2. Основи клінічної медицини в кардіології	22	2		12		8
Тема 3. Основи клінічної медицини в ревматології	14	2		6		6
<i>Контроль ЗМ 1</i>	4			3		1
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	4		24		17
Змістовий модуль 2. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів. Основи клінічної медицини в пульмонології. Основи клінічної медицини в гастроентерології. Основи клінічної медицини в гепатології. Основи клінічної медицини в нефрології						
Тема 4. Основи клінічної медицини в пульмонології	15	2		6		7
Тема 5. Основи клінічної медицини в гастроентерології	12			6		6
Тема 6. Основи клінічної медицини в гепатології	11			6		5
Тема 7. Основи клінічної медицини в нефрології	16			9		7
Тема 8. Основи клінічної медицини в гематології	2	2				
<i>Контроль ЗМ 2</i>	4			3		1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	4		30		26
<i>Семестровий залік</i>						
Разом за модулем I	105	8	–	54	–	43

1	2	3	4	5	6	7
Модуль 2 (3-й курс, V семестр)						
Змістовий модуль 3. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів. Основи клінічної медицини в гематології. Основи клінічної медицини клініці ендокринних захворювань. Основи клінічної медицини в алергології.						
Тема 8. Основи клінічної медицини в гематології.	12			4		8
Тема 9. Основи клінічної медицини клініці ендокринних захворювань.	20	4		8		8
Тема 10. Основи клінічної медицини в алергології	18	2		8		8
<i>Контроль ЗМ 3</i>	5			4		1
Разом за змістовим модулем 3	55	6		24		25
Змістовий модуль 4. Основи клінічної медицини захворювань в спеціалізованих галузях медицини. Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології. Основи клінічної медицини в педіатрії. Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб та в клініці дитячих інфекцій. Основи клінічної медицини в дерматовенерології. Основи клінічної медицини в хірургії.						
Тема 11. Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології	10			4		6
Тема 12. Основи клінічної медицини в педіатрії	10			4		6
Тема 13. Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб та в клініці дитячих інфекцій.	10			4		6
Тема 14. Основи клінічної медицини в дерматовенерології.	10	4		4		2
Тема 15. Основи клінічної медицини в хірургії.	10	2		4		4
<i>Контроль ЗМ 4</i>	5			4		1
Разом за змістовим модулем 4	55	6		24		25
Змістовий модуль 5. Основи клінічної медицини в спеціалізованих галузях медицини. Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань. Основи клінічної медицини в офтальмології. Основи клінічної медицини в анестезіології. Основи клінічної медицини в онкології.						
Тема 16. Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань	12			4		8
Тема 17. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань	8	2		4		2
Тема 18. Основи клінічної медицини в офтальмології.	12			4		8
Тема 19. Основи клінічної медицини в анестезіології.	9	2		4		3
Тема 20. Основи клінічної медицини в онкології.	9	2		4		3
<i>Контроль ЗМ 5</i>	5			4		1
Разом за змістовим модулем 5	55	6		24		25
<i>Семестровий залік</i>						
Разом за модулем II	165	18		72		75
Усього годин	270	26		126	–	118

5. Зміст програми освітньої компоненти

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів. Вступ до клініки внутрішніх хвороб. Основи клінічної медицини в кардіології. Основи клінічної медицини в ревматології.

Тема 1. Вступ до клініки внутрішніх хвороб

Клінічна медицина як фундаментальна освітня компонента у підготовці фахівців –

клінічних фармацевтів, визначення, методологія вивчення, принципи. Напрями розвитку клінічної медицини. Основи спеціальної медичної термінології. Поняття про хворобу – причини і розвиток, гострий і хронічний перебіг, основне і супутнє захворювання, ускладнення; етіологію, патогенез, симптоми та синдроми певних захворювань. Етико-деонтологічні засади діяльності клінічного фармацевта в закладах охорони здоров'я. Роль клінічного фармацевта у підвищенні якості надання медичної та фармацевтичної допомоги на сучасному етапі формування галузі охорони здоров'я України.

Анамнез як один із методів клінічного обстеження хворих. Методологія збору анамнезу. Значення анамнестичних даних для встановлення діагнозу, прогнозу лікування, профілактики захворювання.

Діагностика як наука про методи та принципи розпізнавання хвороб і встановлення діагнозу. Методи клінічного обстеження хворих: основні та додаткові. Основні та додаткові методи діагностики. Значення діагностичних методів для верифікації діагнозу та опрацювання плану лікувальних заходів.

Зміст поняття діагнозу. Значення Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я 10-перегляду (МКХ-10) для формулювання діагнозу. Методологія діагнозу – діагноз попередній, диференційний, заключний. Діагноз нозологічний і синдромальний. Значення діагнозу для опрацювання плану фармакотерапії та для діяльності клінічного фармацевта. Медична документація.

Тема 2. Основи клінічної медицини в кардіології

Симптоми та синдроми захворювань серцево-судинної системи: задишка, ортопноє, тахікардія, непритомність, акроціаноз, гепатомегалія; артеріальна гіпертензія, біль голови, запаморочення, зниження гостроти зору та пам'яті; больовий синдром, синдром аритмії, сечовий синдром, синдром переमेжованої кульгавості, набряковий синдром, гіпертрофія міокарда лівого шлуночка. Методи обстеження в кардіології: основні та додаткові. Основні захворювання серцево-судинної системи: атеросклероз, ішемічна хвороба серця, стенокардія, інфаркт міокарда, порушення ритму серця і провідності, системна артеріальна гіпертензія, вади серця, ХСН

Тема 3. Основи клінічної медицини в ревматології.

Суглобові та системні прояви захворювань сполучної тканини і опорно-рухового апарату (ревматизм, ревматоїдний артрит, системний червоний вовчак (СЧВ), склеродермія, синдром Шегрена, остеоартроз, подагра). Місцеві прояви: біль, почервоніння над суглобом, обмеження рухів у суглобі, зміна форми суглоба. Системні прояви: конституційні, серцеві, легеневі, шкірні, з боку нервової системи та крові, очні, ниркові. Рентгенологічні ознаки захворювань: зміни у з'єднаннях поверхонь кісток, ерозії на суглобових поверхнях, остеоліз, підвивихи суглобів. Лабораторні зміни крові та синовіальної рідини.

Контроль змістового модулю 1

Змістовий модуль 2. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів.

Основи клінічної медицини в пульмонології. Основи клінічної медицини в гастроентерології.

Основи клінічної медицини в гепатології. Основи клінічної медицини в нефрології.

Тема 4. Основи клінічної медицини в пульмонології

Основні симптоми захворювань органів дихання: кашель, мокротиння, кровохаркання, біль, задишка, свистяче дихання, стридор («каркаючий» звук при диханні), лихоманка, ціаноз, потовщення кінцевих фалангів пальців, дихальна недостатність. Синдроми: респіраторний, інтоксикаційний, бронхообструкції, дихальної недостатності, аспіраційний (Мендельсона). Методи обстеження при захворюваннях органів дихання. Основні неінфекційні та інфекційні захворювання органів дихання; збудники інфекцій респіраторного тракту. Основні нозологічні одиниці: бронхіти, пневмонії, хронічні обструктивні захворювання легень, бронхіальна астма, COVID-19.

Тема 5. Основи клінічної медицини в гастроентерології

Симптоми та синдроми при захворюваннях ШКТ: порушення апетиту, відрижка, печія, закреп, діарея, метеоризм; синдроми шлункової та кишкової диспепсії, зовнішньо секреторної недостатності підшлункової залози, недостатності травлення (мальдігестії) та всмоктування (мальабсорбції), шлунково-кишкової кровотечі, полігіповітамінозу; больовий, астено-невротичний, анемічний синдром. Основні захворювання: гастрити, виразка шлунка та дванадцятипалої кишки,

коліти. Методи обстеження хворих. Принципи лікування.

Тема 6. Основи клінічної медицини в гепатології

Симптоми та синдроми при захворюваннях ШКТ: порушення апетиту, відрижка, печія, закреп, діарея, метеоризм; синдроми шлункової та кишкової диспепсії, зовнішньо секреторної недостатності підшлункової залози, недостатності травлення (мальдігестії) та всмоктування (мальабсорбції), шлунково-кишкової кровотечі, полігіповітамінозу; больовий, астено-невротичний, анемічний синдром. Основні захворювання: гепатити, ЖКХ, панкреатит. Методи обстеження хворих. Принципи лікування.

Тема 7. Основи клінічної медицини в нефрології

Симптоми та синдроми в нефрології; симптом Пастернацького; синдроми: сечовий та нефротичний, набряковий, гематуричний, дизуричний, ренальної гіпертензії, ренально-анемічний, обструкції сечовивідних шляхів, хронічної ниркової недостатності. Методи обстеження: розпитування, фізикальні, лабораторні методи дослідження сечі, функціональне дослідження нирок, радіологічні, ізотопні методи. Основні захворювання: гострий та хронічний цистит, гострий і хронічний гломерулонефрит, гострий і хронічний піелонефрит, хронічна ниркова недостатність, сечокам'яна хвороба, лікові ураження нирок.

Контроль змістового модулю 2

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Основи клінічної медицини захворювань внутрішніх органів.

Основи клінічної медицини в гематології. Основи клінічної медицини клініці ендокринних захворювань. Основи клінічної медицини в алергології.

Тема 8. Основи клінічної медицини в гематології

Класифікація захворювань системи крові. Анемії та лейкози. Симптоми анемії: анемічний/циркуляторно-гіпоксичний синдром – ураження епітеліальних тканин, ШКТ, підвищення білірубину і жовтяниця, збільшення печінки і селезінки, зміни кольорового показника крові та окремих елементів крові, неврологічні порушення. Основні прояви: загальна слабкість, задишка, серцебиття, ниючий біль у ділянці серця, запаморочення, сонливість, шум у вухах. Сидорепенічний синдром: порушення смаку та нюху, утруднення ковтання, ламкість нігтів, випадіння волосся. Неврологічний синдром: порушення чутливості, парези та паралічі нижніх кінцівок. Гастроентерологічний та геморагічний синдром. Види анемії: залізодефіцитна, вітамін В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, гемолітична, апластична. Методи дослідження: клінічні, лабораторні, інструментальні. Лейкози, класифікація, основні симптоми та клінічні ознаки.

Тема 9. Основи клінічної медицини клініці ендокринних захворювань

Захворювання підшлункової залози. Цукровий діабет (ЦД). Симптомокомплекс ЦД: підвищена втомлюваність, поліурія (збільшення кількості сечі), полідипсія (спрага), поліфагія (підвищений апетит). Шкірні прояви, погіршення зору, похудіння або ожиріння, дратівливість. Синдром гіпо- та гіперглікемії. Синдром інсулінорезистентності. Методи обстеження і діагностика: анамнез хвороби та життя, лабораторні дослідження крові та сечі на вміст глюкози та кетонових тіл. Критерії діагностики та лікування ЦД. Класифікація ЦД: 1 та 2 типу.

Захворювання щитоподібної залози. Гіпо- та гіпертиреоз. Симптомокомплекс гіпотиреозу: порушення пам'яті, загальмованість, депресія, зниження слуху, сповільнення рефлексів; брадикардія, зниження серцевого викиду, збільшення серця; закреп; суха, холодна, жовтувата шкіра; набряки обличчя; нерясні менструації або аменорея; затримка росту у дітей. Симптомокомплекс гіпертиреозу: збільшення щитоподібної залози, постійна тахікардія, часто миготлива аритмія, нерідко – серцева недостатність; катаболічний синдром (схуднення, субфебрилітет, гаряча шкіра, пітливість, підвищений апетит, м'язова слабкість); підвищена збудливість, плаксивість, тремор рук; офтальмопатія. Синдром тиреотоксикозу, складовими якого є: гіпертиреоз, тиреотоксикоз, тиреотоксичний криз (класифікується як синдром і окреме захворювання). Методи обстеження і діагностики: анамнез, фізикальні методи: пальпація щитоподібної залози (ЩЗ); інструментальні (ультразвукове або радіонуклідне сканування ЩЗ, електрокардіограма), лабораторні (визначення рівня гормонів ЩЗ: Т3 і Т4, антитіл до тиреоглобуліну, тиреоїдної пероксидази).

Захворювання наднирників. Симптоми гіпофункції наднирників (хвороба Адісона): слабкість втомлюваність, запаморочення при вставанні; потемніння шкіри та поява темних плям в окремих місцях; схуднення, втрата апетиту, зневоднення. Симптоми гіперфункції (альдостеронізм): зниження вмісту калію, наслідком чого є слабкість, відчуття поколювання, спазми м'язів і параліч.

Захворювання гіпофізу. Симптоми гіпофункції (гіпопітуїтаризм), затримка росту у дітей. Симптоми гіперфункції (акромегалія) – збільшення розмірів внутрішніх і зовнішніх органів, зміна обрисів обличчя, потовщення хряща гортані, збільшення язика тощо. Методи діагностики.

Тема 10. Основи клінічної медицини в алергології

Поняття про алергію. Алергени. Алергічні реакції організму на екзо- та ендоалергени. Гіперчутливість негайного та сповільненого типу. Основні симптоми: утруднене дихання, нападаподібне чихання, гіперемія і набряк повік, блідість шкіри, свербіж, сльозотеча, набряк повік, бронхоспазм, хрипи, висип; загальна слабкість, втома, зниження працездатності, уваги, біль голови, порушення сну. Синдроми: шкірний, набряковий, респіраторний, гострої серцевої недостатності, астеноневротичний. Методи дослідження: розпитування, фізикальні, лабораторні, та інструментальні дослідження. Основні нозології – кропив'янка, алергічний риніт, кон'юнктивіт, поліноз, бронхіальна астма, набряк Квінке, анафілактичний шок. Основні клінічні ознаки при захворюваннях шкіри: почервоніння, плями, висип. Морфологічні (первинні та вторинні) елементи шкірного висипу. Основні нозології: дерматит, псоріаз, екзема, грибкові ураження. Лікарська хвороба. Основні побічні небажані феномени при прийомі лікарських речовин (перехід захворювання в хронічну форму, усталеність до терапії, суперінфекція, виникнення супутніх захворювань, що ініційовані лікарськими засобами).

Контроль змістового модулю 3

Змістовий модуль 4. Основи клінічної медицини в спеціалізованих галузях медицини.
Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології. Основи клінічної медицини в педіатрії. Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб та в клініці дитячих інфекцій. Основи клінічної медицини в дерматовенерології. Основи клінічної медицини в хірургії.

Тема 11. Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології.

Ускладнення вагітності. Токсикози. Симптоми ранніх токсикозів: періодична або постійна нудота, блювота вагітних, надзвичайна блювота і слинявість; втрата маси тіла залежно від ступеня блювоти (легкого, помірного, надмірного); підвищення температури тіла; можлива анемія, тахікардія, метаболічний ацидоз, можливі зміни показників крові. Пізні симптоми: водянка вагітних, прееклампсія та еклампсія, що характерно для гестозів.

Гестози. Водянка вагітних. Нефропатія вагітних (тріада симптомів: набряки, атеріальна гіпертензія, протеїнурія). Прееклампсія (симптоми болю голови, погіршення зору, болі в правому підбер'ї, нудота, блювота, зниження слуху, гіперемія обличчя, свербіж шкіри, сонливість, або збудження, плаксивість, неадекватність поведінки, рухове збудження). Еклампсія – стадія гестозу з судомами.

Невиношування вагітності. Викидні. Переривання вагітності, мимовільні та штучні аборти. Геморагічний шок в акушерстві. Методи обстеження в акушерстві.

Гінекологічні синдроми. Гіпо- та гіперменструальний синдроми, аменорея. Синдром передменструальної напруги: клінічні зміни настрою і фізичного стану жінки, який настає за 2-3 дні до менструації. Клінічні ознаки і симптоми: психовегетативний; набряковий; цефалічний, «кризовий». Синдром резистентних яйників (епізодичні менструації). Синдром виснажених яйників (недостатність естрогенів). Синдром полікістозних яйників (наслідком може бути непліддя). Синдром порушень менструального циклу: дисфункційні маткові кровотечі, аменорея. Синдром «гострого живота» в гінекології: наявність гострого болю живота, симптомів подразнення очеревини; порушення свідомості, зміни менструальної функції (при порушеній позаматковій вагітності, перекруті або розриві кіст яйників, при розриві матки, перфорації гнійних пухлинних процесів додатків). Методи дослідження в гінекології.

Тема 12. Основи клінічної медицини в педіатрії.

Методи дослідження пацієнтів дитячого віку та семіотика основних уражень нервової

системи (особливості будов, основні рефлекси новонароджених); шкіри, підшкірної клітковини, м'язової та кісткової системи, органів дихання, серцево-судинної системи, органів травлення, сечоутворення та сечовиділення. Особливості впливу стану органів і систем на фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських препаратів. Оцінка пограничних станів у новонароджених. Оцінка стану новонародженого за шкалою Апгар. Оцінка фізичного стану дитини – гармонійний та негармонійний. Оцінка психоемоціонального розвитку. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг та наслідки дістрес-синдрому. Природне та штучне годування. Синдром раннього рахіту, синдром пізнього рахіту, синдром серцевої недостатності, набряковий синдром, синдром «гострий живіт», синдром гострого гастроентероколіту, синдром мальабсорбції, синдром дегідратації, синдром гострої ниркової недостатності (ГНН), синдром хронічної ниркової недостатності (ХНН). Аномалії конституції – діатези. Поняття про пілороспазм та пілоростеноз. Дисбактеріоз.

Тема 13. *Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб та в клініці дитячих інфекцій*

Основні синдроми (інтоксикаційний, печінкової недостатності, діарейний, гепатолієнальний), синдром гіповолемічного, інфекційного-токсичного шоку, малярійна кома. Етіологія та клінічний перебіг дитячих інфекцій: кір, краснуха, паротит, вітряна віспа, поліомієліт, скарлатина, коклюш та паракоклюш, менінгококова інфекція, інфекційний мононуклеоз). Специфічна та неспецифічна профілактика. Основні напрямки терапії: антибактеріальні, противірусні засоби, дезінтоксикаційна терапія. Надання допомоги на догоспітальному етапі.

Етіологія та клінічна картина кишкових інфекцій (шигельози, дизентерія, сальмонельоз, холера, легіонельоз, дифтерія отруєння, що викликані їжею) та ГРЗ (грип, парагрип, ріносинцитіальна інфекція, аденовірусна інфекція). Вірусний гепатит (А, В). Черевний тиф. Малярія. Сибірська язва. Чума. СНІД. Сучасні методи діагностики.

Тема 14. *Основи клінічної медицини в дерматовенерології*

Методи дослідження хворого з дерматологічними захворюваннями. Основні симптоми та синдроми в дерматології. Сучасні методи діагностики. Етіологія та клінічний перебіг акне, псоріазу, екземи, стафіло- та стрептодермій, лішаю, герпетичних уражень.

Методи дослідження хворого з венерологічними захворюваннями. Симптоми та синдроми в венерології: загальноклінічні синдроми (больовий, дізурічний, астеноневротичний), патологічні зміни шкіри, уретрит. Етіологія та клінічний перебіг захворювань, які передаються статевим шляхом: сифіліс первинний та вторинний, гонорея, уrogenітальний трихомоніаз, уrogenітальний хламідіоз, м'який шанкр, неспецифічні уретрити. Загальні принципи терапії в венерології.

Тема 15. *Основи клінічної медицини в хірургії*

Больовий синдром: біль, його локалізація, характер, тривалість, імовірна причина, залежність від різноманітних умов: синдром гострого абдомінального болю («гострого»живота) – при гострому апендициті, холециститі, панкреатиті, холангіті, перфорації шлунка або кишківника, кишковій непрохідності, защемленій килі, перекручуванні або розриві оваріальної кисти, позаматкової вагітності, гострому сальпінгіті, аднекситі, печінковій кольці. Симптом Мерфі (при жовчнокам'яній хворобі: поширена болючість у правому підребер'ї під час глибокого вдиху). Симптом Щьоткіна-Блюмберга (при подразненні або запаленні очеревини, зокрема апендициті) – посилення болючості після швидкого відривання руки від черевної стінки). Симптом Маккензі (при апендициті – парестезія (відчуття затерпання) шкіри на передній черевній стінці). Клінічні ознаки і симптоми апендициту: біль живота, захисне напруження м'язів черевної стінки, позиви до блювання, здуття живота, метеоризм; перешкоджання відходженню газів та дефекації, поява випинань у ділянці черевної стінки. Септичний шоківий синдром.

Контроль змістового модулю 4

Змістовий модуль 5. *Основи клінічної медицини в спеціалізованих галузях медицини.*

Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань. Основи клінічної медицини в офтальмології. Основи клінічної медицини в анестезіології. Основи клінічної медицини в онкології.

Тема 16. Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань

Симптомокомплекс захворювань нервової системи – загально мозкові симптоми, неврологічні симптоми, порушення мови, ковтання, чутливості окремих органів, здатності до мислення, параліч м'язів, очні симптоми. Методи дослідження і діагностика: об'єктивне обстеження, інструментальні методи (комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, ультразвукова доплерографія, ангіографія); спинномозкова пункція. Основні неврологічні захворювання: невралгії, радикуліти, неврити; захворювання, пов'язані з гострим і хронічним порушенням мозкового кровообігу (інсульт), захворювання інфекційного характеру (менингіти, енцефаліти).

Симптоми та синдроми порушення психічних процесів: ослаблення свідомості, порушення пам'яті, сприйняття та мислення, пізнавальної функції; психорухові, емоційні, поведінкові зміни; синдром амнезії. Методи обстеження: огляд, розпитування, з'ясування душевного стану, лабораторні та інструментальні методи. Окремі захворювання: неврози (психоастенія, істерія, неврастенія, нав'язливі стани) та психози (шизофренія, маніакально-депресивний психоз).

Тема 17. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань

Риніти. Етіологія, класифікація. Носові кровотечі: місцеві та загальні причини, симптоми. Синусіти: етіологія, класифікація. Риносинусити гострі та хронічні, етіологія, симптоми. Хвороби глотки: гострий та хронічний тонзиліт, фарингіт. Етіологія, класифікація, симптоми. Методи дослідження слуху та вестибулярного аналізатора. Хвороби вуха: гострий та хронічний зовнішній та середній отит. Етіологія, класифікація. Сірчана пробка. Хвороба Мен'єра: визначення, симптоми. Внутрішньочерепні отогенні та риногенні ускладнення. Симптоми гострого і хронічного ларингіту. Гострий стеноз гортані. Причини, стадії перебігу.

Тема 18. Основи клінічної медицини в офтальмології

Методи дослідження функції ока. Хвороби кон'юнктиви: екзогенні та ендогенні кон'юнктивіти. Кератити: бактеріальний, герпетичний, при авітамінозах. Аномалії рефракції: короткозорість, далекозорість, астигматизм. Суть поняття, клініка. Хвороби судинної оболонки ока – ірити, іридоцикліти. Визначення, етіологія, клінічна картина. Стрептококові, стафілококові, ревматичні, вірусні увеїти. Катаракта. Етіологія та патогенез, клініка. Аномалії розвитку кришталика. Визначення поняття. Захворювання склери – склерити. Етіологія, клініка. Глаукома уроджена, первинна і вторинна. Етіологія та клінічна картина. Аномалії сітківки. Хвороби сітківки і зорового нерву: діабетична ретинопатія, відшарування сітківки, атрофія зорового нерву. Причини й клінічна картина

Тема 19. Основи клінічної медицини в анестезіології

Анатомо-фізіологічне значення болю. Знеболювання. Види наркозу. Теорії наркозу у світлі сучасної фізіології. Інгаляційний наркоз. Основні речовини для інгаляційного наркозу. Види та способи інгаляційного наркозу. Анестезіологічна апаратура й інструментарій. Підготовка хворого до наркозу. Інтубаційний метод наркозу, показання та протипоказання. Неінгаляційний наркоз, види. Сучасний комбінований інтубаційний наркоз. Місцева анестезія, поняття. Періоди перебігу місцевого знеболювання. Види місцевого знеболювання. Спинномозкова анестезія, принципи, стадії перебігу, показання та протипоказання, ускладнення. Принципи перидуральної анестезії

Тема 20. Основи клінічної медицини в онкології

Основні клінічні симптоми та синдроми в онкології. Сучасні методи діагностики. Поняття «передраки» і «паранеопластичний синдром». Класифікація пухлин по TNM. Клінічні групи пацієнтів. Основні онкологічні захворювання: рак шлунку, рак легень, онкологічні захворювання статевих органів, рак гортані.

Пріонні інфекції.

Контроль змістового модулю 5

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
-------	------------	-----------------

		Денна 4.10
1	2	3
1	Тема 2. Основи медичних знань в кардіології	2
2	Тема 3. Основи клінічної медицини в ревматології	2
3	Тема 4. Основи клінічної медицини в пульмонології	2
4	Тема 8. Основи клінічної медицини у гематології	2
5	Тема 9. Основи клінічної медицини у ендокринології	4
6	Тема 10. Основи клінічної медицини у алергології	2
7	Тема 14. Основи клінічної медицини в дерматології. Основи клінічної медицини в венерології	4
8	Тема 15. Основи клінічної медицини в хірургії	2
9	Тема 17. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань	2
10	Тема 19. Основи клінічної медицини в анестезіології.	2
11	Тема 20. Основи клінічної медицини в онкології.	2
Разом		26

7. Теми семінарських занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
		Денна форма, 4.10
1	2	3
1.	Тема 1. Вступ до клінічної медицини	3
2.	Тема 2. Основи клінічної медицини в кардіології	12
3.	Тема 3. Основи клінічної медицини в ревматології	6
4.	Контроль ЗМ 1	3
5.	Тема 4. Основи клінічної медицини в пульмонології	6
6.	Тема 5. Основи клінічної медицини в гастроентерології	6
7.	Тема 6. Основи клінічної медицини в гепатології	6
8.	Тема 7. Основи клінічної медицини в нефрології	9
9.	Контроль ЗМ 2	3
10.	Тема 8. Основи клінічної медицини в гематології	4
11.	Тема 9. Основи клінічної медицини у клініці ендокринних захворювань.	8
12.	Тема 10. Основи клінічної медицини в алергології.	8
13.	Контроль ЗМ 3	4
14.	Тема 11. Основи клінічної медицини в акушерстві. Основи клінічної медицини в гінекології	4
15.	Тема 12. Основи клінічної медицини в педіатрії	4
16.	Тема 13. Основи клінічної медицини в клініці дитячих інфекцій Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб	4
17.	Тема 14. Основи клінічної медицини в дерматовенерології	4
18.	Тема 15. Основи клінічної медицини в хірургії	4
19.	Контроль ЗМ 4	4
20.	Тема 16. Основи клінічної медицини в неврології. Основи клінічної медицини у психіатрії	4
21.	Тема 17. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань	4
22.	Тема 18. Основи клінічної медицини в офтальмології	4
23.	Тема 19. Основи клінічної медицини в анестезіології та хірургії	4
24.	Тема 20. Основи клінічної медицини в онкології	4
25.	Контроль ЗМ 5	2

1	2	3
	Разом	126

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах
1	Тема 1. Вступ до клініки внутрішніх хвороб	2
2	Тема 2. Основи клінічної медицини в кардіології	8
3	Тема 3. Основи клінічної медицини в ревматології	6
4	<i>Підготовка до контролю ЗМ 1</i>	1
5	Тема 4. Основи клінічної медицини в пульмонології	7
6	Тема 5. Основи клінічної медицини в гастроентерології	6
7	Тема 6. Основи клінічної медицини в гепатології	5
8	Тема 7. Основи клінічної медицини в нефрології	7
9	<i>Підготовка до контролю ЗМ 2</i>	1
10	Тема 8. Основи клінічної медицини в гематології.	8
11	Тема 9. Основи клінічної медицини клініці ендокринних захворювань.	8
12	Тема 10. Основи клінічної медицини в алергології.	8
13	<i>Підготовка до контролю ЗМ 3</i>	1
14	Тема 11. Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології.	6
15	Тема 12. Основи клінічної медицини в педіатрії.	6
16	Тема 13. Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб та в клініці дитячих інфекцій.	6
17	Тема 14. Основи клінічної медицини в дерматовенерології.	2
18	Тема 15. Основи клінічної медицини в хірургії	4
19	<i>Підготовка до контролю ЗМ 4</i>	1
20	Тема 16. Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань.	8
21	Тема 17. Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань Основи клінічної медицини в клініці нервових та психічних захворювань.	2
22	Тема 18. Основи клінічної медицини в офтальмології.	8
23	Тема 19. Основи клінічної медицини в анестезіології.	3
24	Тема 20. Основи клінічної медицини в онкології.	3
25	<i>Підготовка до контролю ЗМ 5</i>	1
Усього годин		118

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- 1. Вступ до клінічної медицини.** Правила та техніка загального огляду хворого. Сучасні лабораторні та інструментальні методи обстеження. Етика та деонтологія в медицині
- 2. Основи клінічної медицини в кардіології.** Ускладнення ішемічної хвороби серця: аневризма, гостра серцева недостатність. Надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі.
- 3. Основи клінічної медицини в ревматології.** Поняття про вади серця, як ускладнення ревматизму. Ускладнення захворювань суглобів: недостатність функції суглобів. Основні принципи лікарської терапії ревматологічних захворювань.
- 4. Основи клінічної медицини в пульмонології.** Етіологія та патогенез захворювань бронхо-легеневої системи: бронхоектатична хвороба, емфізема легенів, плеврит, абсцес легені. Клінічна картина. Загальні напрямки терапії. Надання невідкладної допомоги на

догоспітальному етапі.

5. **Основи клінічної медицини в гастроентерології.** Симптоми та синдроми захворювань системи травлення (рак шлунку, хронічний ентерит, хронічний коліт). Основні напрямки лікарської терапії захворювань органів травлення.

6. **Основи клінічної медицини в гепатології.** Етіологія, патогенез та клінічна картина захворювань органів гепатобіліарної системи: гострий та хронічний холецистит, діскінезія жовчовивідних шляхів, жовчокам'яна хвороба. Загальні напрямки терапії органів гепатобіліарної системи.

7. **Основи клінічної медицини в нефрології.** Етіологія, патогенез та клінічна картина захворювань органів сечовивідної системи: цистит, сечокам'яна хвороба. Основні напрямки терапії основних захворювань сечовивідної системи. Невідкладна допомога при сечокам'яній хворобі на догоспітальному етапі.

8. **Основи клінічної медицини в гематології.** Поняття про гіпопластичну та апластичну анемію. Клінічний перебіг. Основні напрямки терапії анемії. Загальні принципи вибору препаратів для лікування гемобластозів.

9. **Основи клінічної медицини в ендокринології.** Етіологія, патогенез, та клінічна картина захворювань ендокринної системи: захворювання паращитовидних залоз, нецукровий діабет, статеві порушення, порушення зросту, Адісонова хвороба, нейро-ендокринна перебудова в різні періоди життя, ожиріння. Хвороби, що викликані недостатністю та надлишком фтору та йоду. Загальні напрямки терапії захворювань ендокринних органів.

10. **Основи клінічної медицини в алергології.** Лікарська хвороба. Основні побічні небажані феномени при прийомі лікарських речовин. Основні напрямки терапії в алергології.

11. **Основи клінічної медицини в акушерстві та гінекології.** Ендометріоз. Доброякісні та злоякісні пухлини. Безплідність. Клімакс. Основні напрямки терапії в акушерстві та гінекології.

12. **Основи клінічної медицини в педіатрії.** Специфічна та неспецифічна імунопрофілактика.

13. **Основи клінічної медицини в клініці інфекційних хвороб.** Етіологія, патогенез та клінічний перебіг туберкульозу. Профілактика. Основні напрямки терапії. Пращець, активна профілактика. Симптоми та синдроми пріонних інфекцій, пташиного та свинячого грипу. СНІД. Сучасні методи діагностики. Напрямок профілактики. Загальні напрямки терапії. Вакцинація.

14. **Основи клінічної медицини в дерматовенерології.** Оніхомікози. Загальні принципи терапії в дерматології та венерології.

15. **Основи клінічної медицини в неврології.** Травми нервової системи. Пошкодження мозку при закритій і відкритій травмі черепу. Струс головного мозку. Ускладнення травм черепу. Травми спинного мозку. Травми периферичних нервів. Розсіяний склероз. Етіологія, патогенез, симптоматика захворювання. Остеохондроз. Етіопатогенез, клінічні прояви.

16. **Основи клінічної медицини в психіатрії.** Токсикоманії (наркоманії). Визначення, загальна характеристика, клінічна картина. Зміни особистості. Хронічна інтоксикація при опійних токсикоманіях, гашишеманія, кокаїноманія. Табакокуріння, як вид токсикоманії. Алкоголізм. Визначення. Етіологія та патогенез. Клінічні виявлення, стадії алкоголізму. Алкоголізм у юнацькому віці, алкоголізму жінок. Психічні розлади при судинних захворюваннях головного мозку. Органічні процеси пізнього віку, що викликають слабоумство: хвороба піка, хвороба Паркінсона, хвороба Альцгеймера, деменція. Етіологія і патогенез, клінічна картина.

17. **Основи клінічної медицини в клініці ЛОР-захворювань.** Сторонні предмети в зовнішньому слуховому проході. Симптоми гострого і хронічного ларингіту. Гострий та хронічний стеноз гортані. Причини, стадії перебігу.

18. **Основи клінічної медицини в офтальмології.** Кератити: бактеріальний, герпетичний, при авітамінозах. Клінічна картина. Аномалії рефракції: короткозорість, далекозорість, астигматизм. Суть поняття, клініка. Хвороби судинної оболонки ока - ірити, іридоцикліти. Визначення, етіологія, клінічна картина. Стрептококові, стафілококові, ревматичні, вірусні увеїти. Аномалії сітківки. Хвороби сітківки і зорового нерву: діабетична ретинопатія, відшарування сітківки, атрофія зорового нерву. Причини й клінічна картина.

19. **Основи клінічної медицини в хірургії.** Етіологія, клінічна картина фурункула. Етіологія, клінічна картина карбункула. Етіологія абсцесу, флегмони. Причини, класифікація і симптоми бешихи. Етіологія, клінічні форми і симптоми гострого маститу. Етіологія, клінічна картина остеомієліта. Класифікація і симптоми панарицію. Сепсіс. Класифікація. Клінічні форми. Напрямки терапії.

20. **Основи клінічної медицини в анестезіології.** Місцева анестезія, поняття. Періоди перебігу місцевого знеболювання. Місцеві анестетики, характеристика. Показання та протипоказання для місцевої анестезії. Види місцевого знеболювання. Анестезія змоцунням, інфільтраційна, провідникова, внутрішньокісткова анестезія.

21. **Основи клінічної медицини в онкології.** Клінічні групи пацієнтів. Основні принципи лікарської терапії.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Максимальна кількість балів, що присвоюється ЗВО при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) — 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність (поточний контроль) — 80 балів, за результати 2-ох контролів змістових модулів — 20 балів (по 10 з кожного контролю).

Мінімальна кількість балів, що присвоюється ЗВО при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) — 60, в тому числі за поточну навчальну діяльність (поточний контроль) — 48 балів, за результати 2-ох контролів змістових модулів — 12 бали.

Бали за модуль		
традиційна оцінка	бали поточного контролю	бали контролю змістових модулів / окремо кожного змістового модулю
відмінно	69,4-80	17,6-20 / 8,8-10
добре	58,7-69,3	14,9-17,5 / 7,4-8,7
задовільно	48-58,6	12- 14,8/ 6-7,3
незадовільно	0-47,9	0-11,9 / 0-5,9

Розподіл тем освітньої компоненти за модулями та орієнтовна схема нарахування балів надана нижче.

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне опитування, тестування та самостійна робота							Контроль ЗМ	Сума
Модуль 1								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	ЗМ 1 – 6-10 ЗМ 2 – 6-10	60-100
3-5	9-15	6-10	6-10	6-10	9-15	9-15		
Модуль 2								
Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	ЗМ 3 – 5-10 ЗМ 4 – 5-7.5 ЗМ 5 – 5-7.5	60-100
3-5	6-10	6-10	3-5	3-5	3-5	3-5		
Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20				
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5				

Поточний контроль включає оцінку теоретичних знань, практичних навичок та самостійну роботу і складається з аудиторного контролю самостійної роботи та контролю аудиторної роботи.

Контроль аудиторної роботи здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям. Включає усне опитування, індивідуальну співбесіду, тестування.

Контроль аудиторної роботи

% (*)	Критерії оцінювання
100-	Відмінно

% (*)	Критерії оцінювання
90	ЗВО активно працює протягом усього практичного/семінарського заняття, дає правильні і повні відповіді з усіх питань за темою заняття та показує глибоке володіння теоретичним матеріалом щодо широко кола питань клінічної фармакології. ЗВО добре обізнаний і вільно орієнтується у питаннях обґрунтованого вибору та призначення лікарських препаратів на засадах принципів індивідуального підходу з урахуванням особливостей пацієнта (вік, стать, супутні захворювання, супутня терапія, тяжкість стану та ін.), взаємодії лікарських препаратів між собою, посилається на існуючі стандарти (протоколи) надання лікарської допомоги, може запропонувати вибір раціональної лікарської форми. Правильно, без помилок виконує усі ситуаційні практичні завдання, здатен запропонувати власне аргументоване рішення, засноване на системному знанні матеріалу з різних освітніх компонент.
89-82	<i>Дуже добре</i> ЗВО активно працює протягом усього практичного/семінарського заняття, дає правильні і досить повні відповіді з усіх питань за темою заняття, показує добре володіння теоретичним матеріалом щодо різних аспектів клінічної фармакології. ЗВО добре обізнаний і вільно орієнтується у питаннях обґрунтованого вибору та призначення лікарських препаратів / лікарських форм на засадах принципів індивідуального підходу з урахуванням особливостей пацієнта (вік, стать, супутні захворювання, супутня терапія та ін.), взаємодії лікарських препаратів між собою, посилається на існуючі стандарти (протоколи) надання лікарської допомоги. У відповідях допускаються поодинокі несуттєві помилки, які виправляються ЗВО самостійно, без навідних питань викладача. Ситуаційні практичні завдання виконує правильно, без помилок, наводячи власні обґрунтовані коментарі.
81-74	<i>Добре</i> ЗВО залучається до роботи на практичному/семінарському занятті за викликом викладача, дає правильні відповіді з усіх питань за темою практичного заняття та показує добре володіння теоретичним матеріалом щодо клінічної фармакології. ЗВО добре обізнаний і вільно орієнтується у питаннях обґрунтованого вибору та призначення лікарських препаратів на засадах принципів індивідуального підходу з урахуванням особливостей пацієнта (вік, стать, супутні захворювання, супутня терапія та ін.), взаємодії лікарських препаратів між собою, посилається на існуючі стандарти (протоколи) надання лікарської допомоги. У відповідях допускаються несуттєві помилки, які виправляються ЗВО самостійно, без навідних питань викладача. Ситуаційні практичні завдання виконує з незначними помилками, які виправляє самостійно.
73-64	<i>Задовільно</i> ЗВО залучається до роботи на практичному/семінарському занятті лише за викликом викладача, не досить впевнено відповідає на запитання за темою практичного заняття, показує задовільне володіння теоретичним матеріалом щодо клінічної фармакології. У відповідях допускаються помилки, які виправляються ЗВО переважно за допомогою додаткових та уточнюючих запитань викладача. Ситуаційні практичні завдання виконує з помилками, які не може виправити самостійно, що вимагає навідних питань викладача.
63-60	<i>Достатньо</i> ЗВО залучається до роботи на практичному/семінарському занятті лише за викликом викладача, невпевнено і частково відповідає на окремі запитання за темою практичного заняття, показує недостатнє володіння теоретичним матеріалом щодо клінічної фармакології. У відповідях допускаються суттєві помилки, які частково виправляються ЗВО за допомогою додаткових та уточнюючих запитань викладача. Ситуаційні практичні завдання виконує з грубими помилками, які частково може виправити за допомогою викладача.

% (*)	Критерії оцінювання
59 та менше	<p>Незадовільно</p> <p>ЗВО не володіє достатнім рівнем теоретичних знань, допускає помилки принципового характеру у відповідях на більшість питань стосовно основних положень / питань клінічної фармакології, не здатен раціонально та обґрунтовано вибрати лікарські препарати для лікування патологічного стану та/або декількох захворювань, невірно відповідає на додаткові навідні запитання викладача. Не має достатніх знань з інших освітніх компонент, які могли б стати у нагоді при виборі правильної відповіді / рішення. Не може самостійно виконати ситуаційні практичні завдання або виконує їх з грубими помилками.</p>

Примітка. * – в залежності від кількості аудиторних занять кількість балів за заняття може варіювати. Оцінка знань проводиться згідно наведеної таблиці та перераховується у відповідні бали.

ЗВО, які за результатами аудиторної навчальної діяльності набрали мінімум 24 балів, допускаються до контролю змістового модулю.

Контроль змістового модулю здійснюється по завершенні вивчення кожного змістового модулю. До контролю допускаються ЗВО, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою, та при вивченні змістового модулю набрали кількість балів не меншу за мінімальну. Форма проведення контролю змістового модулю стандартизована і включає контроль теоретичної підготовки і практичної підготовки (контроль практичних умінь та навичок), у формі тестового колоквиуму і рішення ситуаційних завдань. Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 10.

Контроль змістового модулю вважається зарахованим, якщо ЗВО набрав не менше 6 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS (Європейська система трансферу оцінок. англ. *European Community Course Credit Transfer System*)

Оцінка за вивчення освітньої компоненти А, В, С, D, Е виставляється лише ЗВО, яким зараховані усі модулі з освітньої компоненти. Кількість балів з освітньої компоненти, яка нарахована ЗВО, конвертується у 4-бальну шкалу таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для семестрового заліку
90-100	А
82-89	В
74-81	С
64-73	D
60-63	Е
35-59	F
1-34	FX

Оцінка з освітньої компоненти FX, F виставляється ЗВО, яким не зараховано хоча б один модуль з освітньої компоненти після завершення її вивчення.

Оцінка FX («2») виставляється ЗВО, які отримали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали хоча б один контроль змістового модулю. Вони мають право на повторне складання контролю змістового модулю не більше 2 разів під час зимових канікул та впродовж 2 (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

ЗВО, які одержали оцінку F по завершенню вивчення освітньої компоненти (не виконали навчальну програму хоча б одного модулю, або не набрали за поточну навчальну діяльність з модулю мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Поточний контроль. При оцінюванні знань ЗВО надається перевага стандартизованим методам: усному опитуванню, письмовому опитуванню, тестуванню та контролю практичних навичок.

Форма семестрового контролю успішності навчання — семестровий залік.

13. Методичне забезпечення

- 1) Типова (примірна) програма освітньої компоненти
- 2) Робоча програма освітньої компоненти
- 3) Календарно-тематичні плани лекцій та практичних (семінарських) занять
- 4) Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти
- 5) Перелік теоретичних питань і завдань для поточного та підсумкового модульного контролю з освітньої компоненти
- 6) Перелік тестових завдань з освітньої компоненти
- 7) Пакет білетів для контролю змістового модулю (білети, еталони відповідей, критерії оцінювання)
- 8) Пакет білетів комплексної контрольної роботи (білети, еталони відповідей, критерії оцінювання)
- 9) Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять
- 10) Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти
- 11) Методичні рекомендації для підготовки до контролю змістового модулю
- 12) Підручники
- 13) Навчально-методичні практикуми, посібники, атласи, рекомендації

Відеонавчальні матеріали.

1. Мультимедійні лекції згідно тематичного плану лекцій.

14. Рекомендована література

Обов'язкова література

- 1) Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії: навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків: Золоті сторінки, 2018. — 112.
- 2) Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії: навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків: Золоті сторінки, 2021. — 109.
- 3) Клінічна фармація: підруч. / І.А. Зупанець, В.П. Черних, І.Г. Купновицька та ін.; за ред. В.П. Черниха, І.А. Зупанця, І.Г. Купновицької. — Харків: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2013. — 912 с

Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти

- 1) Діагностика і лікування хронічної серцевої недостатності : Рекомендації Європейського товариства кардіологів, 2016 // Серцева недостатність. — 2016; Додаток №2. — С.7-80
- 2) Хірургічні хвороби: підруч. для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид. / за ред. П. Д. Фоміна, Я. С. Березницького. — Київ : Медицина, 2017. — 408 с.
- 3) Педіатрія [Текст] : нац. підруч. для стоматол. ф-тів мед. ВНЗ IV рівня акредитації / Т. О. Крючко [та ін.]; за ред.: Т. О. Крючко, О. Є. Абатурова. - К. : Медицина, 2015. - 208 с.
- 4) Пропедевтика в педіатрії [Текст] : навч. посіб. для ВНЗ / М. А. Георгіянц [та ін.]; за ред.: О. П. Волосовця, М. А. Георгіянц; НФаУ. - Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. - 352 с.
- 5) Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / О.Г. Яворський, Ю.І. Децик, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського — 4-е вид., виправ. і допов. — Київ: ВСВ «Медицина», 2016. — 552 с.

- 6) Клінічна фармакологія: підручник / за ред. О. М. Біловола. — Вінниця : Нова Книга, 2021. — 544 с.
- 7) Фармацевтична енциклопедія / за ред. В.П. Черних. — 3-тє вид., доп. — Київ: Моріон, 2016. — 1592 с.
- 8) Koda-Kimble & Young's Applied Therapeutics: The Clinical Use Of Drugs / ed. by B.K. Alldredge, R.L. Corelli, M.E. Ernst et al. — 10th ed. — New York: Wolters Kluwer; Lippincott Williams & Wilkins, 2013. — 2560 p.
- 9) Standards of Medical Care in Diabetes-2023: Summary of Revisions // Diabetes Care. — January 2023. — Vol. 46, Suppl. 1. — 298 p.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

- 1) Накази МОЗ України. База стандартів медичної допомоги в Україні: Реєстр медико-технологічних документів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/>. — Назва з екрану.
- 2) Міжнародні протоколи DUODECIM : Внутрішня медицина [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://guidelines.moz.gov.ua/documents>. — Доступ 25.08.2023.
- 3) 2018 ESH/ESC Guidelines for the management of arterial hypertension [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://academic.oup.com/eurheartj/article/39/33/3021/5079119>. — Назва з екрану.
- 4) ESC/EAS Guidelines for the management of dyslipidaemias [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.escardio.org/static_file/Escardio/Guidelines/publications/DYSLIPguidelines-dyslipidemias-FT.pdf.

Глобальна мережа Internet

- 1) Матеріали з освітньої компоненти «Основи клінічної медицини», представлені на сайті Центру дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=29> — Назва з екрану.